

בארה של תורה

פניני דרוש השקפה ומוסר לפרשת השבוע

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללי יום לאברכים מצויינים

כתובת המערכת:

מודיעין עילית

מסילת יוסף 3/10

טל' - 08-9744220

דוא"ל:

rg5740@gmail.com

גליון 189 מרחשון ה' תשע"ז

העלון מוקדש לעילוי נשמת חיים בן נעמי ז"ל, הוקדש ע"י משפ' חנוך

פרשת לך לך

מחשב מסלול מחדש...

"ויאמר ה' אל אברם לך לך" (יב, א)

פירש"י "לך לך- להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם".

והנה נסיונותיו של אברהם אבינו הם בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים", וכל יהודי פוסע במשך חייו בשבילי הנסיונות שבהם דרך ועבר אבינו אברהם ועמד בהם בגבורה.

ונסיון זה של "לך לך מארצך" מסמל את ההזדמנויות שבהם זומן הקב"ה לאדם במשעולי החיים מסלולים של הליכה במקומות חדשים שאינם מוכרים לו, אם במקום מגוריו או במקום לימודיו ועבודתו. האדם מצד עצמו היה מעדיף להידבק בשיגרה ולהישאר במקום ובמצב הקבוע שהיה מורגל בו עד עתה, אך הקב"ה סוגר בפניו את כל האפשרויות ו"מכריח" אותו לצאת ולהתנתק מהמוכר והידוע וללכת אל מקומות זרים וחדשים, בידעו שדוקא שם טמונים אוצרות טמירים עבור אדם זה.

ובזה יבחן האדם, האם עומד הוא בנסיון ומאמין שה' רוצה את טובתו ואם משמים מובילים אותו למקום אחר סימן שזה מה שטוב עבורו, או שמאן לקבל זאת ובוכה על מר גורלו ועל כך שנאלץ להתנתק ולהיפרד מהידוע והמוכר.

ב. והמעשה הבא שסיפר הגאון הצדיק רבי אלימלך בידרמן שליט"א ממחיש בצורה נפלאה את המסר הנ"ל.

לפני כמה שבועות במוצאי ראש השנה תשע"ז, בשעה 01:30 לאחר חצות לילה המתינו עשרות אנשים ברח' כהנמן בבני ברק לקו 402 שיעלה אותם לירושלים. אוטובוס אחר אוטובוס עובר וכולם מלאים עד אפס ואינם עוצרים כלל בתחנה. וככל שחלף הזמן ולא נראה האוטובוס "הגואל" באופק החלו הנוסעים הרבים שהמתינו בתחנה לאבד את סבלנותם.

לאחר שעה ארוכה הגיע לתחנה אוטובוס, אך הנוסעים התאכזבו כשהבחינו במספר 318 שהיה רשום על חזית האוטובוס ולימד על כך שקו זה מוביל לעיר רחובות ולא לירושלים. למרות זאת החליטו מספר נוסעים לעכב את הנהג ולדרוש ממנו להסיעם לירושלים. "הרי האוטובוס ריק ואין לך כלל נוסעים לרחובות, ולכן מוטב שתסיע אותנו לירושלים" אמרו לנהג שלא הסכים לדרישתם וטען שהוא נשלח אך ורק לרחובות.

אולם לאחר כמה דקות הסכים הנהג לבקשתם, שינה את מספר הקו ל-402 והחל בנסיעה לירושלים. הנוסעים הרבים צהלו ושמחו ובמהלך כל הנסיעה העתירו ברכות על ראשו של הנהג הצדיק והודו לו על שהסכים ברוב טובו ונדיבותו לקחת אותם לירושלים.

לקראת סוף הנסיעה שאל אחד הנוסעים את הנהג "כיצד הסכמת להסיע אותנו לירושלים, והלא הקו שלך הוא לרחובות, וכי אינך חושש שהחברה תקנוס אותך על מה שעשית?". אך הנהג חייך ואמר לו "אני נראה לך משוגע?...". "המנהל שלנו ראה דרך המצלמות שבמשרד את האנשים הרבים שממתנים לאוטובוס בתחנה שבה הייתם וביקש שאחד הנהגים יצא ויסיע אתכם, אך כולם סירבו כי לא רצו לחטוף על הראש קיתונות של צעקות מכל הנוסעים העצבניים, אולם אני הסכמתי לכך והחלפתי את המספר ל-318 כדי שתחשבו שעשיתי לכם טובה ונעניתי לבקשתכם, ובמקום "קללות" קיבלתי מכם במשך כל הנסיעה ברכות ותשבחות..."

ועל כך אמר רבי אלימלך שלפעמים מייעדים לאדם משמים מסלול מסויים אך היות ויודעים שהוא יקבל את זה קשה וישר, מומנים לו קושי אחר כדי שיבין שהמצב הרגיל הוא טוב עבורו. והחכם אינו מתלונן, ומודה ומברך מלכתחילה על כל מה שמזמן לו ה', וממילא לא נשלחים אליו קשיים והתמודדויות מיותרות.

ג. ואם בנהגים והסעות עסקינן הרי שראוי לצטט דבריו של נהג הסעות ותיק שאמר "בשנים הראשונות לעבודתי סברתי לתומי שאני יושב בצד שמאל ואוחז בהגה ונהג והקב"ה "יושב" לימיני ושומר עלי. לאחר שנים הבנתי שהקב"ה הוא שנוהג ואני הוא שיושב בצד ימין של הרכב. והיום לאחר עשרות שנות עבודה ונסיעות בדרכים אני מאמין ויודע שהקב"ה הוא שמוביל אותי לכל מקום, ואני לא יושב לא בימין ולא בשמאל אלא מאחורה כמו כולם, וסומך על הבורא ית' בעינים עצמות..."

על מאסרו של רבי נחום מצ'רנוביל ונדודיו של אברהם אבינו

"ויאמר ה' אל אברם לך לך" (יב, א)

פירש"י "לך לך- להנאתך ולטובתך". ומובא בספר זכותא דאברהם שרבי נחום מצ'רנוביל זצ"ל ישב במאסר, ובא אליו זקן אחד וגילה לו מדוע נאסר, מפני שהיה נודד ממקום למקום לאסוף כספים לפדיון שבויים, וכדי שירגיש את גודל המצוה סיבבו מן השמים שהוא בעצמו ישב במאסר וירגיש את הסבל של האסורים, ועל ידי זה יהנה יותר מהמצוה של פדיון שבויים. כמו שאמר הקב"ה לאברהם אבינו שהיה מכניס אורחים לך מארצך, שעל ידי שתהיה נע ונד תרגיש יותר את גודל הסבל של האורחים הנעים ונדים עד שמגיעים לאכסניא, וזהו "להנאתך ולטובתך" שעל ידי כך תהנה יותר בקיום מצוה זו.

הפרנס ששיחק בילדותו עם הרב במשחק הסוסים התנגד למינויו בכל תוקף...

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו', ואגדלה שמך" (יב, א-ב)

בספר 'חלק יפה' לרבי רחמים ניסים יצחק פלאג'י זצ"ל ראב"ד איזמיר, פירש את דברי השי"ת לאברהם אבינו על פי האימרה הידועה "אין נביא בעירו", כלומר שדרך העולם היא שאף שאדם עלה לגדולה ונעשה חכם וחסוד אין מכבדים אותו כל כך בעיר שנולד וגדל בה כמו במקומות אחרים, וזאת מכיון שמכירים אותו מקטנותו ורגילים אליו.

וזהו שאמר ה' לאברהם אבינו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו', ואגדלה שמך", כלומר שכל עוד שתהיה בעירך ומולדתך לא יכבדו אותך כראוי הגם שתעלה לגדולה, ורק כשתצא משם יגדל שמך ותזכה לקבל את הכבוד הראוי לך.

[ברם, ראוי לציין שיש הטוענים שמקור האימרה "אין נביא בעירו" הוא מספרי הגויים. ברם, מצינו בתשובת החתם סופר (חו"מ סי' כ"ב) שכתב

ויקטוריה בת טובה בן זקן ע"ה
שמחה בת שרה אליאס ז"ל ע"ה איתח
יעחק בן ריקה בן סימון ז"ל ע"ה בריגה

יסמין שושנה בלקיס ע"ה ע"ה כהן
מרים בת יהודית סוזאנה ע"ה
הילה בת פאני יצחק ע"ה

לע"נ ר' בנימין בן סלחה ז"ל + סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאוה בת האגיה ע"ה
אהרן בן יהיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
עביה בת סרה ע"ה

זאת בלשון "אמרו חז"ל", וכן הוא במהר"י יעב"ץ בפירושו לפרקי אבות (ג, טו).

ב. והאבן עזרא (שמות ב, ג) כתב, שטעם הדבר שסיבב השי"ת שמשוה רבינו יגדל בביתו של פרעה, "כי אילו היה גדל בין אחיו ויכירוהו מנעוריו, לא היו יראים ממנו, כי יחשבוהו כאחד מהם".

ומעשה שהיה בעיר ביאליסטוק שהיו שם בחירות לתפקיד רב העיר, והגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל, בעל ה'משך חכמה' ו'אור שמוח', הגיש מועמדות ולא רצו בו, כי היה מבני העיר והכירוהו כבר מילדותו.

ואמר להם הרב שבזה תורצה לו קושיא שהתקשה בה זמן רב, מדוע היו צריכים ישראל לעשות את העגל כשעלה משה להר, והלא היה להם את אהרן הכהן שהיה שקול כמשה? אלא שישאל שבתורה הדור היו סבורים שמוטב להם עגל ממקום אחר מאשר אהרן שהיה מאותו מקום והכירו אותו משכבר ימים...

ומעשה ברידב"ז - רבי יעקב דוד זילובסקי זצ"ל, שכאשר נתקבל לרב ואב"ד בעיר באברוקיסק, היה שם אחד מבין חשובי הפרנסים שבעיר שהתנגד בכל תוקף למינויו. עיקר טענתו היתה שמכיר הוא את הרב מקטנתו, כי שניהם ילידי קאברין, וכשהיו ילדים שיחקו שניהם עם עוד ילדים במשחק הסוסים.

על טענה זו ענה הרידב"ז, אמת ונכון הדבר כי שנינו שיחקנו או במשחק הסוסים, אבל עליו לזכור ולא לשכוח שגם אז היה הוא הסוס, ואני הרוכב...

"רחוק מתוק"

"ויפרדו איש מעל אחיו. אברם ישב בארץ כנען וגו'" (יג, יא-יב)

כתב בעל הטורים "ויפרדו איש מעל אחיו. אברם. סופי תיבות שלום. לומר לך שכדי לעשות שלום נתפרדו".

והוא בספר אמרי שמאי לרבי שמאי גינזבורג, שמדברי בעל הטורים למדנו שלפעמים דוקא הפרדת הכוחות והריחוק בין בני המשפחה גורמת למצב של שלום ואחוה בין כולם, ולעומת זאת הדיבור והקירוב הרב יוצר פעמים רבות מצב של חיכוך וקנאה וצרות עין.

וכפי שאמרו חז"ל במסכת ברכות (נו, ב) שראיית קדירה בחלום מסמלת שלום, ופירש הגאון ר' מרדכי באנעט שזהו משום שהקדירה מפרידה בין האש לבין המים המתבשלים בתוך הקדירה ואין אחד מהם מכלה את השני, המים אינם מכבים את האש והאש אינה שורפת את המים, ולכן הקדירה מרמזת על שלום על ידי הפירוד שהיא גורמת.

וכן נהג יוסף באמרו לאביו (להלן מה, י) "וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בניך", שאף שלא ראה את אביו ובני משפחתו שנים רבות מכל מקום עתה כשבאו למצרים לא רצה שאביו ואחיו ישבו סמוכים אליו במצרים אלא יהיו בריחוק בארץ גושן. ופירש רבי מאיר מפרמישלן שנהג כן משום שחשש שהקירוב יגרום לקנאה ומריבות בין בני ביתו לאחיו ובני משפחותיהם, ולכן הושיבם בארץ גושן כדי לשמור על יחסים חמים ותקינים בין כל בני המשפחה.

וזהו שאמר "וישבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בניך", שעל ידי שתשב רחוק ממני בארץ גושן, ממילא "והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בניך", נוכל להישאר כולנו קרובים ואוהבים בלב ונפש. ועל כגון זה נהוג לומר "רחוק - מתוק".

מדוע דוקא המלאך הממונה על ההריון סייע לאברהם אבינו במלחמה?

"ויחלק עליהם לילה" (יד, טו)

במסכת סנהדרין (צו, א) דרשו "אותו מלאך שנודמן לו לאברהם לילה שמו, שנאמר וְהִלְלֵה אֶמֶר ה' הָרָה גְבִרָה". ופירש"י שמלאך זה סייע לו לנצח את המלכים. וביאר המהרש"א, שהיה צריך הכתוב לומר "ויחלק עליהם בלילה", וממה שנאמר "לילה" משמע שהלילה עצמו נחלק עליהם ונלחם בהם, והיינו המלאך ששמו לילה. ויש להבין מדוע דוקא מלאך זה סייע לאברהם אבינו?

והנה מצינו גמרא נוספת אודות אותו מלאך, והיא במסכת נדה (טז, ב), "והלילה אמר הורה גבר. אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונטל טיפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו, רבונו של עולם, טיפה זו מה תהא עליה, גיבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני".

ונמצא שאותו מלאך שסייע לאברהם הוא הממונה על ההריון. ולכאורה אין קשר בין הדברים. אך המהרש"א במסכת נידה פירש שענינם אחד, כי על ידי המלאך ששמו לילה נגזר על נמרוד שיהיה גיבור ציד ונחה שנאמר "ונמרוד היה גיבור ציד לפני ה'", כלומר שמשעת יצירתו גזר עליו השי"ת שיהיה גיבור גדול. ועכשיו על ידי זכותו של אברהם שלח ה' את המלאך הממונה לשנות את הגזירה, ושיהיה אברהם מחליש את גבורתו של נמרוד ומנצחו. ובמס' סנהדרין (שם) הוסיף המהרש"א, שלפי מה שחזק ה' בטבעו של נמרוד היה אמור אברהם להפסיד במלחמה, שכן נגזר על נמרוד שיהיה גיבור גדול ובלתי מנוצח. ולכך שלח ה' את המלאך הממונה על ההריון לשנות גזירה זו. ועתה מובן היטב מדוע דוקא המלאך לילה סייע לאברהם אבינו, וכיצד סייע לו.

המקובל רבי סלמן מוצפי - איחור מצות המילה גורם שהתינוק יהיה חלש בתורה ויראת שמים!

"ובן שמנות ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם" (יז, יב)

בראשית הלכות מילה (יורה דעה סי' רס') האריך רבינו הטור במדרשי חז"ל העוסקים במעלת מצות מילה וחומרת הפוגם בה, וכתב "על כן צריך להיזהר בה מאד". והב"ח תמה, שבכל הדורות וגם בדורו של הטור לא נתרשלו ישראל בקיום מצות מילה, ומה ראה להאריך ולהזהיר על כך. והיך, שמצות מילה אינה מסתכמת רק בפעולת המילה, אלא שבכללה היא הזהירות ברית קודש, וקיום מצות המילה בזמנה הוא סגולה עצומה לתינוק, שכל חייו יהיה דבוק בה, וישמור הברית בקדושה ובטהרה. ולכן נענש משה רבינו על שאיחר ולא מל את בנו, שכן כל איחור [שלא כדוין] בקיום המצוה משפיע לרעה על הרך הנולד.

ולכן כתב הטור ש"צריך להיזהר בה מאד", וכוונתו לשני ענינים, הן לזהירות בקדושת הברית שהיא חלק ממצות מילה, והן לזהירות בקיום המצוה בזמנה, שכן דבר זה גורם לתינוק שיהיה קדוש וטהור כל ימיו.

ב. ובספר 'עולמו של צדיק' מסופר, שכאשר המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל היה מוזמן להיות מוהל או סנדק, היה מתנה זאת בכך שיערכו את הברית מוקדם בבוקר. והיה אומר, שאחת הסיבות שרבים מבני הדור חלשים בתורה ויראת שמים, היא מפני שהוריהם התעצלו במצוה הראשונה שקיימו בהם, והיא המילה שקיימוה באיחור.

שיחות חיזוק והשקפה מהרב ראובן גולן בעמדות ובאתר קול הלשון, ובטל' 03-6171001 [הקט 1-1-2-48-1]. השיעור המרכזי נמסר ביום ה' בשעה 16:45, ובשידור חי בקול הלשון. לקבלת העלון מדי שבוע שלח הודעה ל- rg5740@gmail.com

מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללי יום לאברכים מצויינים

בחסדי ה' עומדים אנו בעיצומה של בניית בית מקדש מעט שיהיה מגדל-אור של תורה תפילה וחסד בעיר רחובות ת"ו. אשרי מי שיוזכה ויתקיים בו הפסוק "ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב". באים אנו בקריאה של חיבה לאחינו בית ישראל לבוא ולטוול חלק בהקמת הבית, ברכישת: אולם בית המדרש, חדר לימודים, מטר בנין, לבנה ועוד. ניתן להנציח את שם התורם על כל הבנין. לפרטים 054-2637798, 08-9452903

לע"נ חנה בת מרים כפיר ע"ה ♦ גאולה בת רחל מעברי ע"ה ♦ ישעיהו בן סלימאן סטחי ז"ל ♦ אברהם בן גורגיה ז"ל ע"י סלח

זוהרה בת סולטנה בוגנים ע"ה ע"י הארוש
בניטה בת כמזנה חדר ע"ה ע"י הארוש
שמשון בן סעדיה גרסי ז"ל

רוחי בת שמעה ע"ה ע"י ר' רחמים יוסף
חנה בת שלמה שרעבי ע"ה
לאה בת סימי ז'אנו ע"ה

ימימה בת שמעה שלום ע"ה
ישראל בן חיים קעטבי ז"ל
יחזקאל בן יוכבד אביגיל אבשר ז"ל